

1 Flaami humanist ja botaanika pioneer Charles de l'Écluse (1526-1609) ehk ladinapäraselt Carolus Clusius klassifitseeris XVI sajandil niiviisi seeni; J. Verne'i seiklusjutust "20 000 lööd vee all" tuntud vaalakütt Ned Land jaotas niiviisi veealust faunat. Milliseks kaheks grupiks nad looduse jaotasid?

2 Viimased poolteist sajandit on USA president valitud kas vabariiklaste või demokraatide hulgast. 16. ja 17. presidendid Abraham Lincoln ja Andrew Johnson esindasid lisaks oma parteile ka liitu National Union, mis koosnes Lincolni poliitika toetajast mõlemast parteist. Kes ja millise erakonna esindaja oli viimane mittevabariiklasest ja -demokraadist president (järjekorras 13. president valitsemisajaga 1850-1853)?

3 Kes on fotol?

4 Millises keeles on kirjutatud tuleohutusnõuded (enne inglise keelt)?

Leage várrugas riššaiguin ja sigarehtaiguin. Ále borggut seanggas. Dárkkut dakkavide gos leat tráhpát ja olgouvssat. **Jos buollá:** Diedit ovitatmano bargüide dahje deaddil lagamus buollindiedihanrusttega, ja geahččal dola jáddadit. Go diedihuvvo buollin, galggat dakkavide guoddit lanja jos leš vejolaš. Jos feaskárat ja tráhpát leat dievvan suovain, fertet lanjas orrut. Doala uvssa gitta. Geahččal oážžut oktavuoda buollinčáskadeaddjuguin.

English

Be careful with matches and cigarettes. No smoking in bed. Locate immediately the staircases and exits.

In case of fire: Report at once to the staff or use the nearest fire alarm, and try if possible to put out the fire. If fire is discovered, leave the room at once if possible. If corridors or staircases are filled with smoke, stay in your room. Keep the door closed. Call for help from the fire brigade.

5 Massachusettsis asuv Cape Cod on ameerika mõistes ajalooline koht. Nimelt seal randus 1620. a. laev "Mayflower", mille pardal oli 102 Inglismaalt saanud puritaanlast, kes nimetati "isadeks palveränduriteks". Mälestuseks sellest sündmusest püstitati sealsele mäeküngale mälestusmärk. Millist sümbolset nime see mäeküngas kannab?

6 Üks surströmmingut maitanud eestlane kirjeldab oma elamusi selliselt: "Maitsebuketis võis aimata mädamuna, küüslauku, roiskunud kapsast. Selle hõrgutise nautimiseks läheb tõenäoliselt vaja kahte elu või erakordselt tungivat vajadust." Air France ja British Airways on keelanud oma lendudel nende toodete transportimise – olevat plahvatusohtlik. Sarnased produktid on muuhulgas pla raa Tais ning teiste nimede all mujalgi. Millega on tegemist?

7 See 1912. aastal Alvin Morrise nime all sündinud mees on viimane elusolev vana Hollywoodi stiili näitleja-laulja. Tema esimene filmiosa oli 1936. aastal linateses "Follow the Fleet", kus ta esines koos Ginger Rodgersi ja Fred Astaire'iga ning tema esinemised jätkuvad senini. Temaga sama perekonnanime oli endale võtnud ka mees, kelle tegelik nimi oli Dino Paul Crocetti. Kellest on jutt?

8 Küsitav inglise kirjanik ja raamatuillustraator elas 1873-1961. Tema žanriks olid kriminaal- ja ulmeromaanid, eriti tugevaks peetakse teda psühholoogiliste õuduspõnevike kirjutajana. Itaalia popi austajad leiavad vastuse omaaegse hiti "Orzowei" esitanud ansambli nimest. Kes?

9 2007. a. sai Betti Alveri debüüdipreemia oma luule- ja proosakogu "Tahtetuse triumf" eest 1948. a. sündinud mees, kes oli seni tuntud maalikunstnikuna. Kes?

10 See on üks ürgne ja üsna isevärki elukas, keda on praktiliselt võimatu kellegagi segi ajada. Pisut raskepärase kehaehituse juures on ta silmatorkavalt peente jalgadega ja talle on omane küliskäik. Looma kõige silmatorkavamaks iseärasuseks on aga koonu kattev ning suu kohale rippu ulatuv ja torujalt etteavanevate sõrmetega lõppev pehme hästi liikuv lontjas moodustis. Paleontoloogiliste leidude põhjal otsustades elutses see loom ligi miljoni aasta eest koos mammutite ja karvaste ninasarvikutega. Milline loom?

- 11 2001. a. detsembri lõpul avas tolleaegne Venemaa president Vladimir Putin Viiburi lähedal Primorskis naftaterminaali. Sinna oli veetud Balti Torujuhtmesüsteem, mis lubas eksportida Lääne-Siberi naftat kuni 240 000 barreelit päevas. Primorsk on venelaste antud nimi, kuid kuidas kõlab selle linna soomepärase nimi (see ühtib ka mitme tuntud soomlase perekonnanimega)? Rootsipärane nimi on linnal Björkö.
- 12 Ukrainas tähistati selle aasta suvel Venemaa ja venemeelsete protestide saatel ühe lahingu 350. aastapäeva, mille käigus Ukraina (Zaporožje) kasakad koos krimmitatarlaste ja poolakatega (kokku 60 000 meest) saavutasid võidu ülekaaluka venelaste väe üle, keda oli kokku 150 000 meest. Ukraina rahvuslaste juht oli toona Bogdan Hmelniński järel võimule tulnud hetman Ivan Vögovskij, kes tahtis ühendada Ukrainat Suur-Poolaga. Venelased Aleksei Trubetskoi juhtimisel kaotasid lahingus 30 000 meest. Millise praeguses Sumõ oblastis asuva ligi 100 000 elanikuga linna juures see lahing toimus?
- 13 Pekingi olümpiamängudel lõppes seitse võistlusala kolmikvõiduga. USA sai kolm, Hiina kaks, Jamaica ja Venemaa kumbki ühe kolmikvõidu. Mis alal sai oma kolmikvõidu Venemaa (palun vastata võimalikult täpselt)?
- 14 Ta on tuntumaid Aafrika naisõiguslasi, kelle Sudaanis laineid löönud ühiskonnakriitilised kirjutised ärritasid islami usujuhte nii, et nad andsid 2002. a. välja fatvaa tema hukkamiseks. Tema luulet kanti ette ka Sudaani mässupealiku John Garangi matustel 2005. aastal. Väidetavalt oli ta 1996. aastal Osama bin Ladeni armuke. Kes on see kena daam?

- 15 Liialt kaunist kunsti nautinud inimese süda hakkab pekslema, pea käib ringi, teda haarab meeltesegadus ja tekib isegi hallutsinatsioone – nii määratletakse ühte psühhosomaatilist sündroomi. Sündroom on saanud nime 1783. a. sündinud kirjaniku järgi, kes kirjeldas seda seisundit, kui ta 1817. a. külastas Firenzet. Kelle nime see sündroom kannab?

16 See teadusemees (1911-2008) osales vesinikupommi loomises 1949-1951. Põhjendas koos Niels Bohriga teoreetiliselt uraanituumade lõhustumist ja lõi plutooniumi saamis tehnoloogia. Võttis kasutusele termini "must auk", märkimaks maailmaruumi piirkondi, kus gravitatsioon on nii tugev, et valgus ei pääse sealt välja. Kellest on jutt?

17 Aasta oli 1952, tegevuskohaks Kopenhaagenis asuv Serumi Instituut, tegelasteks doktor Christian Hamburger ja endine USA vägede sõdur George Jorgensen. Tegemist oli maailma esimese laialt tutvustatud ... Milllega?

18 Ühes Aafrika riigis on väga populaarseks saanud tants, mis tähendab dioula ja bambara keeltes "suur tagumik". Selle riigi jalgpallurid vänderdasid oma tagumikega peale igat löödud väravat käesoleva aasta Aafrika meistrivõistlustel (kus nad said neljanda koha). Paljud selle riigi naised suurendavad oma tagumikke süstide abil. Milline tants ja milline riik?

19 Küsitav maailmakuulus ansambel kandis nimesid "Polka Tulk Blue Company" ja "Earth" seni, kuni kitarrist Geezer Butler nägi 1963. a. Mario Sava poolt vändatud õudusfilmi. Filmi pealkiri andis nime, mida seniajani tunneme. Ansambli esimene LP ilmus 1970, solistidena on teiste hulgas üles astunud ka Ronnie James Dio, Ian Gillan ja Glenn Hughes; ühe LP lindistamisel on kaastegev olnud ka Rick Wakeman. Millisest ansamblist on jutt?

20 Selle Venemaalt pärit juudi perekonnas sündinud filmi- ja muusikatöösturi (1913-2002) elutööks oli filmiagentuuri MCA viimine 1960-ndatel sisuliselt USA filmitööstuse liidriks pea kaheks aastakümneks. Autoritaarse mehe juhitud MCA esimesteks suurteks nimedeks olid Bette Davis ja Ronald Reagan; tõeline läbimurre saabus 1962.aastal, kui MCA omandas firmad Universal Studios ja Decca Records. Küsitav isik müüs MCA 1990 ja seejärel tõmbus filmitööstusest tagasi. Kes?

- 21 Näete piltidel eest- ja tagantpoolt 1979 sündinud näitlejat, lauljat ja laulukirjutajat, kellele muu hulgas on ka omistatud maailma seksikaima naise tiitel 1999 ja seksikaima telenäo tiitel 2008. Kes?

- 22 Oktoobris möödus 20 aastat Eestimaa Rahvarinde kongressi (mida nimetati ka lihtsalt Rahvakongressiks) toimumisest. Ühe kongressi ettekande tegi Harju Rahvarinde esindaja, kes ütles muuhulgas järgmist: "Mul jääb veel tuletada meelde ajalugu. 1940. aastal toimusid ... valimised... Vaid ühes valimisringkonnas suutis tegelikult läbi murda nn. alternatiivne kandidaat. See toimus Harjumaal ... see mees on praegu meie delegatsiooni koosseisus." Kõne lõppes järgmiste sõnadega: "Eestimaa, su mehemeel pole mitte surnud veel!". Kes ja kellest kõneles?
- 23 Oma sünnimaa meeskonna koosseisus tuli ta 1947. a. maailmameistriks ja 1948 võitis olümpiahõbeda. 1950. aastal võttis ta Egiptuse kodakondsuse ja tuli selle maa esindajana nii Wimbledonis kui Prantsusmaa lahtiste meistrivõistluste võitjaks meesüksikmängus. Kes oli see mitmekülgne mees ja mis alal tuli ta maailmameistriks ning olümpiahõbeda võitjaks? (NB ! vastuses on vaja 2 komponenti).
- 24 See mees (eluaastad 1897-1986) oli juba reaalkooli õpilasena tuntud kui keeleuendaja ning võttis eesti keeles kasutusele sõna "alluma". On töötanud pedagoogina Rakvere tütarlastegümnaasiumis, Tartu Ehitustehnikumis, Tartu Ülikooli kehakultuuriteaduskonnas ja mujal. Oli kõrgema kunstikooli "Pallas" direktor. Kellest on jutt?
- 25 Kuulete lugu Battery. Seda esitav bänd on tänavu Tallinnaski esinenud. Mis bänd?

26 14 aastat peale Jugoslaavia FSV presidendi Josip Broz Tito surma lisandus maailma riikide presidentide hulka taas Tito, sedapuhku Teburoro Tito (fotol), kes oli võimul kuni 2003. aastani. Praegu on tema kodumaal võimul Anote Tong. Millises riigis peale Jugoslaavia oli veel võimul president Tito?

27 Esimene filmivariant sellest tuntud kirjandusteosest valmis 1971. a. Andrzej Wajda käe all Saksamaa TV-le, filmi nimeks oli "Pilatus ja teised". Filmis keskenduti üksnes romaani piibliteisendustele. 1972. a. jõudis siiski linale Aleksandar Petrovichi nõ "õige pealkirjaga" film ning 1990. a. tegi sellest teleseriaali Maciej Wojtyzsko. Millisest kirjandusteosest on jutt?

28 See läti rahvusest farmatseut, keemik, arst ja botaanik oli Tartu Ülikooli rektor aastail 1810-1812. Aastal 1820 alustas ta oma õpinguid Tartu Ülikooli arstiteaduskonnas. Tegemist on üsna haruldase juhtumiga kõrghariduse ajaloos, kus endine rektor saab oma Alma Materi üliõpilaseks ning samal ajal asendab ka professorit. Tänapäeval on ta nimi kasutusel Riia suurima ravimeid tootva ettevõtte nimetuses. Kes?

29 Tänapäeva Audid kannavad nelja läbipõimunud ringiga märki, mis sümboliseerib nelja Saksamaa juhtiva autotootja ühinemist 1932. aastal. Kaks nendest ühinejatest olid Audi ja DKW. Millised olid aga ülejäänud kaks?

30 1971. a. tegi üks tuntud näitleja avalduse, mis tegi suurt meelehärmi paljudele tema talendi austajatele. Millist paradoksaalset nime kandis aga tema osalusel vändatud film, mis tuli ekraanidele 12 aastat hiljem?

31 1795-1799 sooritas ta Austraalia lõunapoolsetes vetes uurimisretki, saatjaks laevaarst G. Bass (kelle järgi on saanud nime Bassi väin). Aastal 1801 suundus ta uurima Austraalia rannikut ning temast sai esimene Briti meresõitja, kes sõitis ümber Austraalia. Austraalias kannavad tema nime jõgi Põhja-Queenslandis, saar Suures Austraalia lahes, linn Lõuna-Austraalias ja mäestik. Kellest on jutt?

32

Näete ühe riigi viimast kuningat, kes suri 2007. aastal. Oma riiki asus ta valitsema 1933. aastal. Kes? (riik – 1 punkt)

33 Ta oli Müncheni OM korralduskomitee esimees; Saksamaa LV kauaaegne olümpiakomitee esimees (1961-1992), ROK-i asepresident (1972-1976), ROK-i aupresident (1991) jne. Kuulus 1936. a. Berliini OM-il ka oma maa koondisse korvpallis. Kellest on jutt?

34 28. 02.2006 valis üks Eesti linn oma aukodanikuks lauljatar Anne Veski, sündmus toimus Anne Veski 50. juubeli auks. Üks linnavolikogu liige rääkis ka aukodaniku soodustustest: "Ta saab bussis tasuta sõita; kui ostab siia korteri, siis kommunaalteenuste eest maksab vaid 50 % ning saab tasuta käia ka linnasaunas". Milline Eesti linn Anne Veskile sellist au osutas?

35 Seda kirjanikku (eluaastad 1907-1989) tuntakse eeskätt "naistekate" autorina. Kirjanik elas rängalt üle, et kriitikud ei pidanud teda tõsiseks autoriks. Neid seisukohti ei jaganud aga filmilavastaja Alfred Hitchcock, kes tõi tema teoste ainetel ekraanile 3 filmi, milledest "Rebecca" pälvis parima filmi Oscari 1940. a. Kellest on jutt?

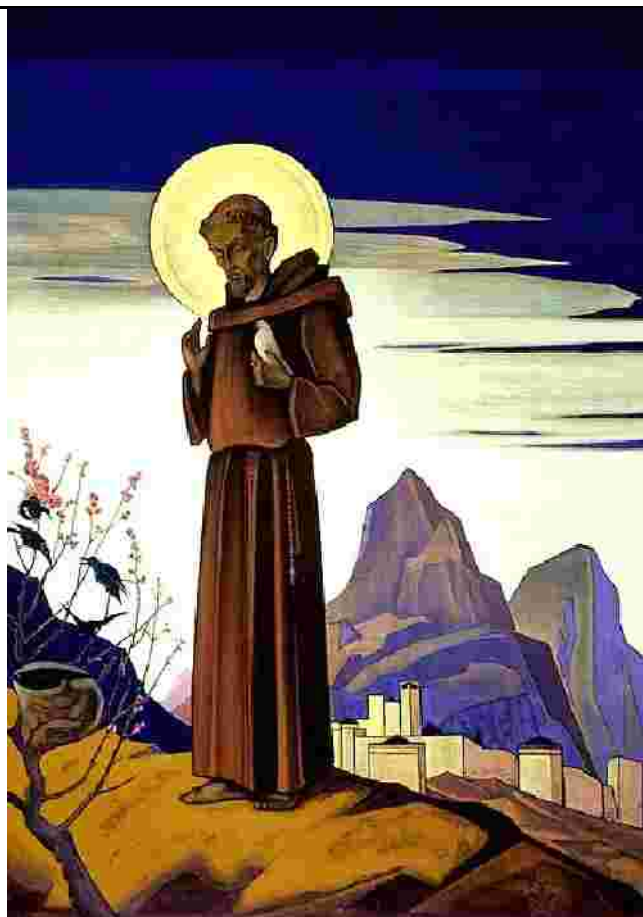
36 Millise riigi vappi näete?

37 Selliseid keemilisi elemente on Mendelejevi tabelis seitse. Teine on vanadium, kolmas liitium, neljas süsinik, viies kaadmium, kuues kuurium, seitsmes mendelevium. Kirjutades nende elementide sümbolid veidi ebatraditsiooniliselt, on näha üks eripära. Milline on selles reas esimene keemiline element?

38 15. november on kirikukalendris pühendatud 15.11.1280 Kölnis surnud õpetlasele, kes äratas unustusest Aristotelese õpetuse. Oma pika elu jooksul töötas ta läbi oma aja teoloogia-, filosoofia-, meditsiini- ja loodusteaduste alased teadmised. Tema tööde täielikuks avaldamiseks kuluks tänapäeval 22 000 lehekülge. Oma teoses „De animalibus“ kirjeldab ta 477 loomaliiki, neist 113 „neljajalgset“, 114 „lendavat“, 140 „ujuvat“ ja 61 „roomavat“ looma, aga ka 49 „ussi“. Pühakuks kuulutati küsitav õpetlane 1931. aastal. Kellest on jutt?

39 Kes on maalinud selle pildi pühast Franciscusest?

40 Näitlejanna Anna Tamme kõrvarõngad on üks käest kätte käima määratud teatrireliikviaid. Kellele otsustas kõrvarõngaste eelmine omanik Lisl Lindau need edasi anda? Üleandmine toimus Moliere'i „Misantroobi“ etendusel 1987. aastal Jüri Järveti poolt, kuna Lisl Lindau oli siis juba surnud. Praegune reliikvia omanik on 60-aastane, töötanud Endlas, Noorsooteatris ja alates 1988. a. Draamateatris. Lavastanud menunäidendi „Minu oiviline lahutus“.

41 21. augustil 2007 tabas lätlasi kurb teade : 72-aastasena suri Riias legendaarne Cabulitis, kes oli tuntud terves Euroopas. Kes oli see kuulus Cabulitis, kelle surmateade jõudis ka Wikipedia päevasünnimuseks?

42 2003. aasta septembris tapetud Rootsi välisminister Anna Lindh pidi sama aasta märtsis kohtuma ühe peaministriga. Kohtumine jäi ära, sest see peaminister tapeti 12. märtsil. Kes oli see tapetud peaminister? (riigi eest 1 punkt).

43 Esimesed Eesti meistrivõistlused küsitaval spordialal peeti meestele 1922. ja naistele 1923. a. Meistriteks tulid Eduard Hakkaja ja A. Sauga, kusjuures Hakkaja sai oma viimase meistritiitli 1942. a. Seni viimased

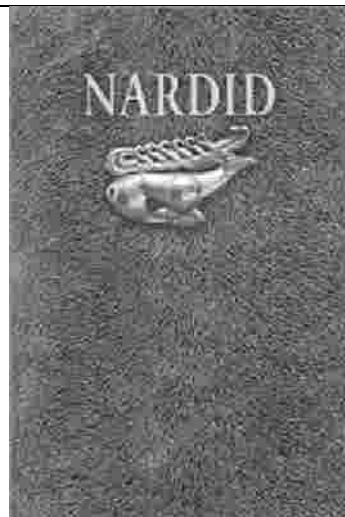

meistrivõistlused peeti aastal 1968, meistriteks tulid Arkadi Višnjakov, Helgi Hanschmidt ja Airi Kettinen. Pekingi olümpiamängudel oli see spordiala üks nendest vähestest aladest, kus ei esinenud ühtegi vigastusjuhtu. Üheks olümpiavõitjaks Pekingis oli austraallane Matthew Mitcham, kes on ainsa nende mängude medalivõitjana avalikult tunnistanud oma homoseksuaalsust. Milline spordiala?

44 2006. a. 22. märtsi Postimehes kirjutab Ain Kallis tolle aasta lumerohkest veebruarikuust; sellest, et New York sai uue lumesajurekordi (ööpäevaga sadas 68 cm) ja sellestki, et Moskvat tabas uus külmalaine ning moskvalased hakkasid energia säästmiseks laialdaselt kasutama külmikuid "Rossija". Milles seisneb Ain Kallise poolt kirjeldatud külmiku "Rossija" põhimõte?

45 2005.a. ilmus kirjastuselt "Varrak" rahvuseepos "Nardid". Eepos oli proosas, peategelasteks Urõzmag, Hamõts, Sõrdon, Soslan, Batradz ja müütiline emand Šataana. Eepose tõlkis eesti keelde mees, kes on tuntuks saanud pisut teises valdkonnas. Kes oli tõlkija?

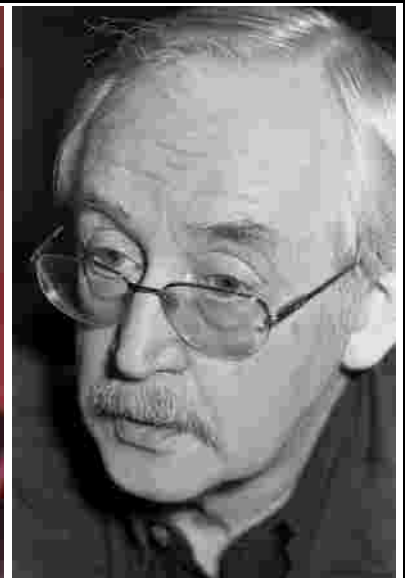
- 46 Selles 185 000 elanikuga linnas tehakse 57% sõitudest jalgrattaga – omamoodi maailmarekord. Linnas asuva Martini kiriku torn ehitati 1482. aastaks 127 meetri kõrguseks, mis oli tollal Euroopa kõrgeim. Linn kuulub Tallinna sõpruslinnade üha pikenevasse nimekirja. Mis linn?

- 47 Itaalia enimtuntud õllesort sai omale nime Itaalia ookeaniauriku SS Rex poolt 1933. aastal võidetud Sinise Lindi järgi. Tihtipeale nimetatakse seda õllesorti aga lihtsalt ka tootja, 1846. a. asutatud õlletehase järgi, mis kuulub alates 2005. aastast SABMilleri kontserni. Milline õllesort (õlletehase nimetamine annab ka 2 punkti)?

- 48 Ta on pärit Petserist, on kommunist, tähistab Oktoobrirevolutsiooni aastapäevi. Hobiks on tal koduloomade, eriti paelusside pidamine. Varem oli tal ka selline probleem, et ta kippus metallist asju, eriti tööriistu, sööma. Tema suurimaks probleemiks võiks siiski pidada katkematut ja lõpmatut joomist. Kes?

- 49 Kes on fotodel olev 1935. aastal Moskvast sündinud mees, kes on saanud Briti Impeeriumi ordeni (The Most Excellent Order of the British Empire) ainsa inimesena ühel konkreetsel põhjusel?

- 50 Kuulete viimast osa ühest teosest, mida on esitatud vähemalt 60 riigis. Tartu Ülikooli aulas kõlas teos nii esmaettekandel Neeme Järvi juhtimisel kui 46 aastat hiljem ülikooli 375. juubeli aktusel. Nimetage helilooja.

Aare Sireli XI memoriaal 15. november 2008

1	söödavad ja mittedöödavad	Punkte:	22	TT
2	Millard Fillmore, viigide partei (whig)		9	AH
3	Tatjana Grigorjeva		4	IS
4	saami		10	IS
5	Ararat (seos Noa laevaga)		0	JN
6	fermenteeritud (hapendatud) kala		28	JN+AO
7	Tony Martin (nimekaim Dean Martin)		10	IS
8	Oliver Onions (kirjaniku täisnimi George Oliver Onions)		0	AH
9	Lemming Nagel		8	JN
10	saiga		12	TT
11	Koivisto (ujuja Anu, suusataja Arto, majandusteadlane Jussi, ekspresident Mauno)		18	TT
12	Konotop		6	IS
13	tennise naisüksikmäng		12	JN
14	Kola Boof (kodanikunimi Naima Bint Harithi)		0	JN
15	Stendhali sündroom		16	JN
16	John Archibald Wheeler		4	JN
17	soovahetusoperatsioon (George'ist sai Christine)		12	TT
18	Bombaraba, Côte d'Ivoire		2	IS
19	Black Sabbath		20	TT
20	Lew Wasserman		0	AH
21	Jennifer Love Hewitt		8	AH+IS
22	Aare Sireli; Jüri-Rajur Liivak		14	IS
23	Jaroslav Drobný, jäähoki Tšehhoslovakkia meeskonnas		11	JN
24	Arnold Mattheus (Tartu linna peaarhitekt 1944-1960)		4	JN
25	Korn (lugu Metallica repertuaarist)		4	AO
26	Kiribati		4	IS
27	Meister ja Margarita		26	TT
28	David Grindel (Grindelisi), AS Grindex (Grindel+eksperiment)		22	JN
29	Horch ja Wanderer		9	JN
30	Never Say Never Again (Sean Connery teatas, et ta enam ei mängi James Bondi rollis)		4	JN
31	Matthew Flinders		4	JN
32	Mohammad Zahir Shah, Afganistani kuningas 1933-1973		2	JN+AO
33	Willi Daume		18	TT
34	Maardu		26	TT
35	Daphne du Maurier (teised Hitchcocki filmid olid "Jamaica Inni" ja "Linnud")		12	JN
36	Saudi Araabia		2	IS
37	jood (suurte tähtedega kirjutatud sümbolid kattuvad rooma numbritega)		12	JN
38	Albertus Magnus		14	AO
39	Nikolai Roerich		16	AO
40	Kaie Mihkelson		12	JN
41	Mississippi alligator, kes oli üks vanimaid oma liigi esindajaid Euroopas		9	IS
42	????? ? ???? (Zoran Djindjic), Serbia		14	IS
43	vettehüpped		28	TT+IS
44	toiduained on kotis akna taga		20	TT
45	Elbert Tuganov		8	TT
46	Groningen		2	IS+AO
47	õllesort Nastro Azzuro, õlletehas Peroni		7	IS
48	Uuno Nisu		8	IS
49	Vassili Livanov (mängis filmis Sherlock Holmes'i)		22	IS
50	Jaan Rääts (Kontsert kammerorkestrile, 1961)		2	AO

TT – Tõnu Talve
 JN – Jevgeni Nurmla
 AH – Alar Heinaste
 IS – Indrek Salis
 AO – Aare Olander